

Psihologu sertifikācijas padome

Smilšu iela 7, Rīga, LV - 1050, tālr. 67222504, e-pasts psihologupadome@ikvd.gov.lv, www.ikvd.gov.lv/psihologiem

Psihologu sertifikācijas padomes pārskats par 2020./2021. gadu

Ievads

Psihologu likuma 7. panta pirmajā daļā noteikts, ka Psihologu sertifikācijas padome (turpmāk – padome) ir izglītības un zinātnes ministra izveidota psihologu profesionālās darbības izvērtēšanas un uzraudzības institūcija, kurā iekļauj piecus valsts institūciju (Aizsardzības ministrija, Iekšlietu ministrija; Tieslietu ministrija; Veselības ministrija; Izglītības kvalitātes valsts dienests (turpmāk – dienests)) pārstāvjus un pa diviem pārstāvjiem no Latvijas Psihologu apvienības un Latvijas Psihologu asociāciju federācijas.

Dienests nodrošina padomes sekretariāta funkcijas un pārziņā Psihologu reģistru.

Kopš 2020. gada janvāra padomes adrese – Smilšu iela 7, Rīga, LV-1050.

1. Padomes darba organizācija

Ievērojot Ministru kabineta 2018. gada 29. maija noteikumos Nr. 302 “Psihologu sertifikācijas padomes nolikums” 6. punktā noteikto, ka padomes priekšsēdētāju ievēlē no Latvijas Psihologu apvienības un Latvijas Psihologu asociāciju federācijas pārstāvjiem, 2018. gada 19. jūlija padomes sēdē padomes locekļi vienojās par ikgadējās rotācijas principu starp Latvijas Psihologu apvienības un Latvijas Psihologu asociāciju federācijas pārstāvjiem padomes priekšsēdētāja pienākumu veikšanai. Tādējādi 2020. gada 1. septembrī padomes priekšsēdētāja amatā stājusies Rita Niedre.

Padomes sēdes notiek reizi mēnesī. Pārskata periodā (no 2020. gada 1. septembra līdz 2021. gada 30. augustam) notikušas 11 padomes sēdes. Ņemot vērā epidemioloģisko situāciju valstī, gandrīz visas padomes sēdes pārskata periodā notikušas attālināti, izmantojot Zoom komunikācijas platformu. Sēžu starplaikā padomes locekļi gatavo nepieciešamos dokumentus, veic ar iesniegumu izskatīšanu saistītas darbības, pilda citas normatīvajos aktos noteiktās funkcijas un padomes priekšsēdētāja uzdevumus.

2. Psihologu regulējuma pilnveide

Turpinot nodrošināt korektu un tiesisku psihologu reģistrāciju un sertifikāciju, psihologa-pārrauga tiesību piešķiršanu, attīstot tiesisku, ētisku un vienveidīgu psihologu

profesionālās darbības praksi, veicinot sabiedrības izpratni par kvalitatīviem psihologu pakalpojumiem, kā arī reaģējot uz Covid-19 izaicinājumiem, padome pārskata periodā ir strādājusi pie psihologu profesionālās darbības regulējuma pilnveides, tostarp izstrādājusi:

- 1) Psihologu profesionālās darbības vadlīnijas pakalpojumu sniegšanai attālināti;
- 2) Vadlīnijas ieteicamai klīnisko un veselības, kā arī konsultatīvo psihologu darba noslodzei.

Papildus padome ir atbalstījusi izstrādi un ieteikusi lietošanai Metodiskās rekomendācijas psihologa profesionālajai darbībai izglītības iestādē.

Lai novērstu pretrunas Latvijas Republikas normatīvajos aktos saistībā ar psihologu profesionālās darbības regulējumu, padome sadarbojas ar Labklājības ministriju, izstrādājot priekšlikumus grozījumiem Bērnu tiesību aizsardzības likumā saistībā ar prasībām psihologiem, kuri sniedz psihologa atzinumus Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5.² pantā noteiktajos gadījumos, un priekšlikumiem saistībā ar psihologu dokumentu atbilstību Psihologu likumā noteiktajam gadījumos, kad psihologi sniedz klientiem valsts apmaksātu rehabilitācijas pakalpojumu, vai pašvaldības apmaksātu psihologa pakalpojumu.

3. Psihologu reģistrācija¹

Pārskata periodā ir saņemti 104 iesniegumi psihologa reģistrācijai. Reģistrēti 97 psihologi, attiecīgi katram psihologam izveidojot reģistra lietu. Reģistrācija ir atteikta septiņiem iesniedzējiem. No 30 Psihologu reģistrā reģistrētiem psihologiem saņemti iesniegumi reģistrēt profesionālo darbību papildus citās psihologa profesionālās darbības jomās. No tiem 26 gadījumos psihologa profesionālā darbība reģistrēta citā darbības jomā, bet četros gadījumos reģistrācija atteikta. Atteikumi saistīti ar pretendentu izglītības neatbilstību Psihologu likuma 3.pantā noteiktajam, savukārt, psihologu reģistrācija Psihologu reģistrā sākotnēji veikta Psihologu likuma pārejas noteikumu kārtībā.

Pārskata periodā ir pabeigta Psihologu likuma pārejas noteikumu kārtībā iesniegto iesniegumu psihologa reģistrācijai Psihologu reģistrā izskatīšana.

Psihologu reģistrs ir publiski pieejams Valsts izglītības informācijas sistēmā (sk. <https://www.viis.gov.lv/registri/psihologi>), sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju nodrošinot attiecīgas funkcionalitātes izveidi un attīstību.

Šobrīd Latvijas Republikā ir 1447 Psihologu reģistrā reģistrētie psihologi.

4. Psihologu sertifikācija² un psihologu-pārraugu tiesību piešķiršana³

Psihologu sertifikācijas komisijas, kuras ir izveidotas atbilstoši katrai psihologu profesionālās darbības jomai, pieņem psihologa sertifikācijas pārbaudījumus un attiecīgi iesaka padomei sertificēt personu vai piešķirt psihologa-pārrauga tiesības

Ņemot vērā epidemioloģisko situāciju valstī, noteikto psihologa sertifikācijas pārbaudījuma saturu un formu, kas prasa pārbaudījuma kārtošanu klātienē, pārskata periodā bija ierobežotas sertifikācijas pārbaudījumu pieņemšanas iespējas.

¹ Psihologa reģistrācija ļauj uzsākt psihologa profesionālās darbību, psihologam sadarbojoties ar psihologu-pārraugu.

² Psihologa sertifikācija ļauj psihologam patstāvīgi veikt profesionālo darbību.

³ Sertificēts psihologs vienlaikus var iegūt psihologa-pārrauga tiesības ne vairāk kā divas psihologa profesionālās darbības jomās.

Katrā komisijā ir četri attiecīgās psihologu profesionālās darbības jomas pārstāvji, pa diviem pārstāvjiem no Latvijas Psihologu apvienības un Latvijas Psihologu asociāciju federācijas.

2021.gada vasarā padome, ievērojot Psihologu likuma 8.panta pirmajā daļā noteikto, no jauna ir apstiprinājusi psihologu sertifikācijas komisiju sastāvu.

4.1. Izglītības un skolu psihologu sertifikācijas komisija.

Pārskata periodā notikušas trīs komisijas sēdes un pieņemti septiņi psihologa sertifikācijas pārbaudījumi, kā rezultātā pieciem psihologiem piešķirti psihologa sertifikāti, bet diviem psihologiem ieteikts turpināt profesionālo darbību psihologa-pārrauga pārraudzībā.

4.2. Darba un organizāciju psihologu sertifikācijas komisija.

Pārskata periodā notikušas četras komisijas sēdes, izskatīts 35 iesniegums psihologa sertifikāta un psihologa-pārrauga tiesību piešķiršanai Psihologu likuma pārejas noteikumu kārtībā.

Darba un organizāciju psiholoģijas profesionālās darbības jomā pārskata periodā ir piešķirti 8 psihologa sertifikāti un 2 psihologiem piešķirtas psihologa-pārrauga tiesības, 18 gadījumos pieņemts lēmums par sertifikāta piešķiršanu pēc sertifikācijas pārbaudījuma kārtošanas, 7 gadījumos atteikts piešķirt psihologa sertifikātu Darba un organizāciju psiholoģijas profesionālās darbības jomā.

4.3. Klīnisko un veselības psihologu sertifikācijas komisija.

Pārskata periodā notikušas četras komisijas sēdes, pieņemti 13 psihologa sertifikācijas pārbaudījumi. No tiem 12 gadījumos psihologiem piešķirti psihologa sertifikāti, bet vienā gadījumā psihologam ieteikts turpināt profesionālo darbību psihologa-pārrauga pārraudzībā.

4.4. Juridisko psihologu sertifikācijas komisija.

Pārskata periodā notikusi viena komisijas sēde, pieņemti trīs psihologa sertifikācijas pārbaudījumi. No tiem visos gadījumos psihologiem piešķirti psihologa sertifikāti.

4.5. Konsultatīvo psihologu sertifikācijas komisija.

Pārskata periodā notikušas četras komisijas sēdes, pieņemti septiņi psihologu sertifikācijas pārbaudījumi. No tiem visos gadījumos psihologiem piešķirti psihologa sertifikāti.

4.6. Militāro psihologu sertifikācijas komisija.

Pārskata periodā notikusi viena komisijas sēde, izskatīti trīs iesniegumi psihologa sertifikāta piešķiršanai Psihologu likuma pārejas noteikumu kārtībā.

4.7. Padome.

Pārskata periodā atkārtoti, pēc papildinformācijas saņemšanas izskatīti 250 iesniegumi par psihologa sertifikāta un psihologa-pārrauga tiesību piešķiršanu. 55 gadījumos piešķirti psihologa sertifikāti un 19 gadījumos piešķirtas psihologa-pārrauga tiesības. Pārejos gadījumos pieņemti lēmumi par psihologa sertifikācijas pārbaudījuma kārtošānu psihologa sertifikāta ieguvei vai atteikta psihologu sertifikāta piešķiršana.

5. Psihologu ētikas komisija

Psihologu ētikas komisiju, kuras sastāvā ir seši sertificēti psihologi (pa trim pārstāvjiem no Latvijas Psihologu apvienības un Latvijas Psihologu asociāciju federācijas), uz trim gadiem apstiprina padome.

Pārskata periodā notikušas sešas komisijas sēdes, izskatīti seši iesniegumi, no tiem divos gadījumos pieņemts lēmums par Psihologu ētikas kodeksā noteiktajam neatbilstošu psihologa rīcību.

Pārskata periodā komisija uzsākusi darbu pie metodiskā materiāla par ētikas dilemmu risināšanu psihologa profesionālajā darbībā.

6. Iesniegumu izskatīšana

Psihologu likuma 7. panta trešajā daļā ir noteikts padomes pienākums uzraudzīt un kontrolēt psihologu profesionālo darbību, tostarp izskatīt iesniegumus par psihologu profesionālo darbību.

Pārskata periodā ir saņemti 72 iesniegumi par iespējamiem psihologa profesionālās darbības pārkāpumiem. 31 gadījumā no psihologiem ir prasīti paskaidrojumi par viņu profesionālo darbību, bet sešos gadījumos, pēc paskaidrojumā sniegtās informācijas izvērtēšanas psihologi aicināti uz pārrunām ar padomi par profesionālās darbības pilnveidi.

Saņemto iesniegumu analīze liecina, ka atsevišķiem psihologiem ir grūtības psihologa atzinuma izstrādē un noformēšanā, kā arī kompetences robežu ievērošanā. Dažos gadījumos psihologiem ir grūtības nošķirt psihologa profesionālās darbības veidus – psiholoģiskā izpēte, psihologa atzinuma sniegšana, psiholoģiskā konsultēšana.

Papildus minētajam pārskata periodā padome saņēmusi 37 iesniegumus. Iesniegumos lūgts skaidrot psihologa profesionālo darbību regulējošos dokumentus, sniegt informāciju par personu tiesībām veikt psihologa profesionālo darbību un citiem ar psihologa profesionālo darbību saistītiem jautājumiem.

7. Citas funkcijas

Papildus savām pamatfunkcijām padome ir sagatavojusi skaidrojumus un atbildes uz uzdotiem jautājumiem par psihologu profesionālo darbību Nodarbinātības valsts aģentūrai; Iekšlietu ministrijas Veselības un sporta centram; Rīgas Stradiņa universitātei; mācību centram “Atbalsts”; Latvijas Republikas Tiesībsargam – par jautājumiem, kas saistīti ar psihologa kā tiesas noteiktas saskarsmes personas darbību; sniegusi viedokli Pārresoru koordinācijas centram par Ministru kabineta rīkojuma projektu “Par valsts aģentūras “Pedagoģiski psiholoģiskais atbalsta dienests” izveidošanu”.

Tāpat padome iesaistījusi Veselības ministrijas iniciētā darba grupā par Psiholoģiskās palīdzības iedzīvotājiem pakalpojuma sniegšanā, kā arī Tieslietu ministrijas iniciētā darba grupā Vadlīniju par piespiedu izpildi lietās, kas skar bērnu atgriešanu pastāvīgās dzīvesvietas valstī, sniedzot viedokli par psihologa iesaistīšanās iespējām un ierobežojumiem minētajā procedūrā.

Pārskata periodā padome izskatījusi četrus iesniegumus par ārvalstīs iegūtas profesionālās kvalifikācijas atzīšanu.

Padome sniegusi viedokli Akadēmiskās informācijas centram:

- a) par Daugavpils universitātes maģistra studiju programmas “Psiholoģija” atbilstību reglamentēto profesiju normatīvajiem aktiem;
- b) par Baltijas Starptautiskās akadēmijas profesionālās maģistra studiju programmas “Psiholoģija” atbilstību reglamentēto profesiju normatīvajiem aktiem;
- c) par Rīgas Stradiņa universitātes profesionālās maģistra studiju programmas “Veselības psiholoģija” atbilstību reglamentēto profesiju normatīvajiem aktiem.

8. Plāni nākamajam gadam

Līdztekus savu pamatfunkciju izpildei, 2021/2022.gadā padomes ir iecerējusi izveidot Vadlīnijas psihologa atzinuma sniegšanai gadījumos, kad konstatētas vardarbības pazīmes; Vadlīnijas par psiholoģiskās izpētes metožu lietojumu; Vadlīnijas psiholoģiskai konsultēšanai; Vadlīnijas psihologa darbam, veicot tiesas noteiktas saskarsmes personas pienākumus.

Tāpat ir plānots attīstīt sadarbību ar tiesām un bāriņtiesām, pilnveidojot izpratni par psihologa profesionālās darbības iespējām un ierobežojumiem, sagatavojot psihologa atzinumus, psihologa kompetences robežām, kā arī turpināt sadarbību ar Latvijas Organizāciju psihologu biedrību rekomendāciju izveidi psihologiem, kuri profesionālo darbību veic darba un organizāciju psiholoģijas profesionālās darbības jomā, un Nacionālo bruņoto spēku psihologiem par rekomendāciju izveidi psihologa profesionālajai darbībai veicot militārās psiholoģijas jomā.